

NAGYKANIZSAI HONISMERETI FÜZETEK

DR. MAKOVICZKY GYULA

4

GÖCSEJI ÉS HETÉSI
FALUCSÚFOLÓK

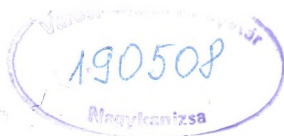
1992

HELYISMÉREI NEM KÖLCSÖNÖZHETŐ

A kiadó megjegyzése

Ezt a gyűjtést dr. Makoviczky Gyula tanár az 1930-as évek első felében végezte. Publikálása a Szerző halála után történt, az eredeti kézirata alapján. E kiadást a Szerző családja anyagilag támogatta.

...ódó Egyesület Honismereti Köre.

Cseke Ferenc

1971 8

92 1015

190508

GÖCSEJI ÉS HETÉSI FALUCSÚFOLÓK

Hazánk délnyugati részén fekszik Göcsej dimbes-dombos vidéke. A táj földrajzi határa északon a Zala folyó völgye, keleten a Felső-Válicka, délen az Alsó-Válicka. Nyugaton a Kerka mentén Hetéssel érintkezik, illetve kis szakaszon az Őrséggel.

A jóval kiegyenlítettebb felszínű Hetés Göcsejtől nyugatra helyezkedik el, s átnyúlik a mai országhatáron.

Az etnográfusok önálló nyelvjárási és néprajzi területként tartják számon. A két nyelvjárási körzet között nehéz pontos határt vonni, a mindig jelenlévő átmenet miatt.

Fura nép lakja. Egészséges a humora. Akár egész nap kacagna. Bolondot csinálnak ezek mindenkiből, csúfulódó tréfálgodás nélkül nem is tudnának élni. Engem is kikezdték — kerekcs lányoknak hitelt — ugyanis kerékpárral jártam ezt a gyönyörű vidéket.

A nép gúnyolódó természete hozta magával, hogy egymás faluját kifigurázzák. A patrióta magyar parasztnak az ő faluja a legszebb, a legtökéletesebb a világon, a máséba mindig talál hibát. Csillogó tréfálgodása még a somogyi falvakra is átterjed. A falucsúfolók sok érdekes legendát gyártanak.

Bebarangoltam ezt a göcsörtös vidéket, hogy összegyűjtsem a paraszti humor ezen ékes, jóízű, tősgyökeresen magyar megnyilvánulását. Már Gönczi Ferenc: Göcsej c. monográfiájában közöl néhány falucsúfnevet, de csak rövid magyarázatot fűz hozzá. Ezért indultam el gumiparipámon és beszáguldoztam Göcsejt, hogy összegyűjtsem ezeket a csúfolkodásokat.

Jó mélyen bentjártam már Göcsejben, mikor megkérdeztem az egyik falusitól: „Ugyi én most Göcsejben járok? Dehogyan is—instálom. Göcsej a következő faluban kezdődik. Oda menjen kisasszony. Azon a vidéken történt—fűzi tovább a szót az én gatyás magyarom, hogy olvasták az újságban, hogy a jó zsiros földben háromszor annyi gabona terem mint a sovány szántun. Erre a göcseji ember kivitte a zsiros bödönt a föggyire és kiburégatta. (A Magyarország néprajza is ismeri ezt az adomát.)

Tovajutva a szomszéd faluba, ott is kérdezősködtem: „Hé Apámuram ittjárok Göcsejben. Nem a kérem, az a tulsó faluban véget ért. Azon a vidéken híjják a sarlót görbe kártékonynak, a vonószekeket fejes igyekezetnek és a kaszát hajlitott veszedelemnek. Nem hallotta kisasszony? Pedig elég nagy fülei vannak.

Este már híre szaladt a faluban, hogy valami lányféle járja a vidéket, a népi mondásokat gyűjti. Jöttek a gyerekek bámulnia. Leültünk tereferélni, bor is került az asztalra. Eljöttek a falu mesésszájú emberei, az öregek. Nehezen indult a beszéd az én parasztjaimból. Kérdezetni nem akartam, jobb ha önszántunkból mesélnek. Később megoldódott a nyelvük és én irtam, amilyen gyorsan csak lehetett.

Igy volt ez minden faluban. Bejártam egész tájat és igyekeztem belelátni a falusi ember zamatos, mulatságos, tréfákkal telített, derűs lelkvilágába. Összegyűjtöttem kópéságaikat, víg elbeszéléseiket, ciklandós pletykáikat és humoros verseiket. A legtöbbnek az éle a szomszéd község lakói ellen irányult.

Dobri falut Istentől megáldottnak csúfolják. Ugyanis a falu plébánosa egyszer azt álmodta, hogy az Uristen lejött az ő miséjére és megáldotta a falut.

Gyepüdöntő **Kerkalakós** (így!) A falubeliek földosztás közben összeharagudtak, s bosszúból egymás gyöpüjét ledöntötték. Gyöpünek nevezik ezen a vidéken a birtokparcellákat elválasztó fűszegélyt, vagy árkot, kupacot.

Bivalybégető **Szécsisziget**. Az idevalósiak bivalyt vásároltak, s az nem akart megszólalni. Elhatározták, hogy ők bizony szóra bírják, roppant kíváncsiak voltak a hangjára. Verni kezdték. Agyonis ütötték a szegény párát, még sem bégetett a bivaly.

A **lovásziak** bementek Zalaegerszegre az építészhez. A falujukban templomot akartak építeni. Az építész kérdezte az atyafiakat: hát mekkora legyen a templom, hogy költségvetést készíthessen. „Tizenkét loállású” volt a rövid válasz. A göcseji ember mindjárt tréfát csinált belőle, és most tizenkét loállásúnak csúfolja Lovászit.

A ficánkoló jókedvüket mutatja a **kerkaszentmiklósiaknak** ténhénhátát nyomagoló elnevezése. A falubeli papnak kellett mennie aratás idején Lentibe. De nem adhattak neki sem embert sem koscit, mert tornyosodtak a felhők, sietni kellett. Lóhátra nem merték

ültetni az öreg papot. Egy jámbor tehenet adtak alája. A tehen hasa alatt összekötötték a szegény öreg lábait, hogy le ne essék. A riska a szokatlan tehertől megbokrosodott, s elvágatott a pappal. Azt tartja a fáma, hogy azóta a kerkaszentmiklósiak minden este ki-mennek a lentii útra és várják a papjokat, meg a fura paripát.

Tányéron vitt **Tormafölde**. Az osztozkodók tányérra akarták tenni a földet, hogy így hamarébb végezzék el a kirészesedés nehéz műveletét.

A **kutfejjeket** a pajzán göcseji ember hitetleneknek tartja. Azt beszélnek róluk, hogy mikor a göcseji vicinális vasút megindult, nem hitték el, hogy egy fekete húzakodó vasszekrény a nem köves úton, oly sok kocsit cipeljen magával. Felkerekedett a falu apraja nagyja, elmentek vonatot lesni. Jött is az nagy pöfögve. Nem akartak hinni a szemüknek. Két vén asszony meg is halt a nagy csodálkodástól. A többiek megállították a szerelvényt és megkérték a vonatvezetőt, mutatná meg azokat az eldugott erős lovakat, akik a kocsikat húzzák. De az bizony nem tudta kívánságukat teljesíteni, erre agyon verték. Nosza most bekukucsáltak a kocsik alá. De ott nem találtak lovakat. Az utasok, mikor megtudták, hogy a kutfejjek agyonverték a gépészt, úgy elagyabugyálták őket, hogy azok hazáig szaladtak, s még most is burogatják a fejüket. Ugyanis a kutfeji asszonynép érdekes körülmötös fejkendőt hord.

Gombocberetválnak mondják **Tótfalut**. Az itteniek az aratásra tömémentelen sok gombócot készítettek, de az aratóknak nem ízlett, mert a belevalóval fukarkodtak, s így sok megmaradt. Eltették a pincébe, hogy másnap megeszik. Ámde a gombócok megpenészedtek. A falu vénei összeültek tanácsra, hogy mitévők legyenek a gombóccokkal, kár volna annyit kidobni. A vének nagy fejtörés után azt határozták, hogy meg kell a gombócokat beretválni.

Kerkateskándon megpofozták a disznót. A hízásba fogott coca nem akart erősen táplálkozni, erre úgy csináltak vele mint a csávókkal a (gyerekekkel) szoktak ha finnyáskodnak, megpofozták a disznót.

Békanyúzó a **máhomfaiak** neve. Eredetét arra a tréfás történetre viszik vissza, amelyben az egyik falubeli gazda belátogatott Egerszegre. Nagy begyesen az „Arany Bárányba” ment ebédelni. Mért ne mehetne ő be a falu leggazdagabb parasztja oda, ahol a megyei urak ebédelnek. Különleges ételt rendelt ökgyelme, 9 béka-

combot. Igen ízlett neki. Odahaza elmesélte, hogy ő milyen finom edelt rendelt Egerszegen. Erre a máhomfaiak kimentek a határba összefogdosták a békákat mind, de mind ám és megették. Ezért nem találni ma sem békát Máhomfán.

Páka mellett van **Andrástelep**, a falubeli tolvajokat és a szegényeket telepítették ide. Azt tartja róluk a paraszti történet, hogy aratáskor, mikor a falubeliek kint arattak a tarlón, ellopták a falu összes libáit és elvitték Egerszегre eladni. Azóta zсібafogó a nevük.

Vétyem erdőkitermelő helység, völgykatlan mélyén fekszik. Egy vízmásástól megifjított szűk völgyben halad az oda vezető út. Erre is talált a göcseji mondást: hegylikba bujtatottnak becézi.

Ortaházán a községi temetőben egy éjjel a falu leggazdagabb emberének a sírját kiásták és kirabolták. A közvélemény halott-rabló névvel bélyegezte meg a falut.

A Váliczka és Cserta patak összefolyásánál fekszik **Csömödér** község. Ezt a hagyomány csíkszemű gúnynévvel illette. Állítólag a lakosai avar eredetűek, azért picik a szemeik. A gyermek keresztanyjának az a kötelessége, hogy minden nap meglátogatja a keresztfiát és egy erre a célra készült kosárral lesi órák hosszát nő-e a gyermek szeme. Ezt a kosarat néző, vagy komakosárnak nevezik.

Zebecke falut zсібásaljunak hívják. Sok libát nevelnek, s ezek a falu alá járnak legelészni, mert ott patak is van. Még egy mondást jegyeztem fel erről a községről. Az egyik gazda tehene szép erős borjút ellett, hamar felhízalták és eladták a novai mészárosnak. Nagy volt a Riska bánata egész nap bögött a borja után. A gazda jószívű felesége megsajnálta szegény párát. Átment a szomszédba és kölcsön kérte a szomszédék nagy tarka kuttyáját. Bekente a kutya hátát sóval, hogy nyalogassa a tehen.

A **kámaháziak** igen szegények, s krumplijukat, kukoricájukat a szeszfőzdébe viszik, s így gabonájuk nem elég kenyérnek. A kukoricatorzsát megőrlik és azzal bővítik fel a lisztet. Ezért tusatörőnek csúfolják őket.

A **Csertalakosiakat** parton tetyegőnek hívják. A nép szája azt regéli, hogy egyszer a bíró lánya főzés közben lement a Cserta patakhoz vizért. A másik oldalon szépszáll legényt látott. Addig-addig tetyegett (tipegett) a parton, míg a legény szóba elegyedett vele. Ezalatt a tűzhelyen megégett a rántás. A legény megérezte a szagot, s egyszeriben otthagya a leányzót.

Mikefát beleszólónak nevezi a vidék. A mikefai ember mindenki beszédjébe beleavatkozik. Minden lében kanál ember. Még abba is beleüti az orrát, amihez semmi értése sincs. Roppant tudálékos. Azt is beszélik róluk, hogy mikor krumplikapálás idején szép szivárványt láttak, s azt el akarták továbbra is tenni; elhatározták, hogy a szivárványt leveszik az égről és a diófára támasztják ki.

A **karácsonyfaiak** kicsúfolása a falu nevével függ össze. Azt híresztelik róluk, hogy lenyalták a mézgat a fenyőfáról, azt hívén, hogy vadméz az.

Novát széplánynevelőnek mondja a csúfolkodás, de azt is mondják, hogy sok köztük a dorottya lánya.

A kikapós asszonyokat meg **kámaházi menyecskének** hívják. Ennek a mondásnak csiklandós története van.

Kámaháza várában lakozott a kikapós Bánffy Dorottya. A tízéves fiacskáját egy napon, mikor a vár melletti parkban játszadozott az apja kardjával, elrabolták a törökök. Kanizsa várába visszatérő töröknek is portyát vetettek. Így a legényke ismét magyar kézbe került. A végvári vitézek között nevelődött fel, s maga is vitéz lett. Nemesi voltát csak a kardja bizonyította. Egyszer elkerült Göcsejbe. Sokat hallott beszélni a szép kikapós Dorottya asszonyról. A várban megvendégelték a délceg legényt. Vacsora közben megsúgta a vitéznek, hogyha már mindenki alszik bekéretőzik majd a szobájába. Így is történt. A vitéz a kardját az ágyhoz támasztotta. A kard feldült, az asszony kapott utánna. Megismerte a kardot, s így tudta meg, hogy a legény a fia. Szörnyű bűne tudatában kiugrott az ablakon keresztül a várárokbá. Amde fennakadt a lámpavason, s ott kínlódva halt meg. Innen mondják a göcsejiek a kikapós nőkre, hogy dorottya fajzat, vagy kámaházi menyecske.

A kefekötő **Náprádfának** ott gyökeredzik a csúfneve a zalaegerszegi fogházban. A náprádfaiak igen verekedősek, sokat ülnek a dutyiban. A fogházban megtanulják a kefekötés mesterségét.

A **gutorföldiekre** is furcsa mesét költöttek. Az uraság ispánja gramafont vett, és gyakran használta. Épp ilyen alkalomkor ment be hozzá az öregbéres. Az úgy megrettent a zenélő ládatól hogy kiszaladt. Összegyűjtötte a falubelieket és mentek az ispán házához, hogy kiverjék onnan a rossz szellemet.

A szentpéterföldröleiekre azt fogja rá a néphagyomány, hogy a lakosai zsványok leszärmazottai mind.

Tormaföldrö falu lakosai rém fukarok, nem vendégszeretök. Kitalálták rájuk, hogy a falujukba került világjáró diákok a disznóolban hálattak meg. Sajnálták tőle a tiszta ágyiruhát.

A göcseiek éles nyelve sohasem nyugszik. A **somogyemegeieket** is kikezdték. Lólopónak nevezi a somogyiakat.

A **söjtöri** gazdáról érdekes gúnytörténetet költött a göcseji nép. A söjtöri gazda bevitte a fiát a kanizsai gimnáziumba. Noha az apa nem sajnálta a garast, a gyerekek még sem ízlett a tudomány. Egy tanárhoz adta be kosztba, hátha így jobban boldogul a nebuló. Így sem jutott semmire a gyerek. Végre a tanár türelme is elfogyott, s *az épp a városban időző gazdának azt mondotta, hogy rémisztően buta a fia és egy tinóval is többre tudna menni. Erre a söjtöri gazda felrakta a fia motyóját a szekérre, s sértődötten haza vitte.*

Helyette a Csákó nevű tináját küldte be Kanizsára. A tanár jónéven vette, de nem értette a dolgot. Azt sem tudta mire vélni, hogy a gazda továbbra is küldi a fiú nevelési költségeit.

Félév múlva a söjtöri gazda ismét Kanizsán járt. Meglátogatta a tanárt. Érdeklődött hogyan viselkedik, hogy tanul a tinó? Ekkor értette meg a tanár miért is küldték be minden hónap elsején pontosan a nevelési költségeket.

Félt a tanár, hogy bajok lesznek a kréta körül, hogy ő jogtalanul szedte fel a nevelési költségeket, hát lóditott egyet, kivágta magát. Akkoriban Letenyén épp egy Csákó István nevű szolgabíró teljesített szolgálatot. Azt mondotta a mi tanárunk az atyafinak, a tinaja jól tanult, derekasan viselkedett és kinevezték Letenyére szolgabírónak. Nemis gondolt arra, hogy a kelekótya paraszt elmegy Letenyére.

Odahaza eldicsekedett, hogy mily megtiszteltetés érte őt, hogy a tináját kinevezték szolgabírónak, de nem tudott megnyugodni. Ünneplőbe öltözött, s úgy ment Letenyére meglátogatni az ő kedves Csákó tinóját. Letenyén a legszebb házban lakott Csákó István főszolgabíró. Tetszett a parasztnak a módos épület. Bement a kapun. A főbíró éppen ott ült a garádicson, pipázott. Odamegy a mi hősünk, megveregette a vállát: „No, hogy mint vagy kedves tinókám. Hát nem ismered meg a gazdádat. Pedig gyakran lekergettem a farod-

ról a legyeket, az oldaladat is meg-megvakargattam.” A főbíró azt hitte hogy bolondal van dolga. Bevitette az atyafit a község zárkájába. Az csak ordított, hogy ő majd megmutatja, fene azt a hálátlan barmot, azért költött rá annyi pénzt, hogy most meg sem ismeri.

Másnap megmagyarázták a még mindig háborgó parasztnak, hogy őt mily galádul rászédték és legjobban teszi ha csendben haza megy, mert ha kipattan a tréfa az egész megye kacag majd rajta. Dejszen híre futott a dolognak egész Göcsejben és máig is él a nép száján a tréfa a söjtöri gazda „Csákó tinajáru.”

A **becsehelyiekről** azt tartja a hagyomány, hogy a zshiványok Göcsejben lopott marháit elrejtették, de nem mentek sokra velük, mert tőlük meg a cigányok lopták el.

A **bánokszentgyörgyieknek** zsírpazarló a csúfneve. A bíró lánya lakodalmán három akó zsirt használtak fel. Azt is mondják a gonosz nyelvek, hogy ezt a szomszéd falu **Várfölde** nyögi. Ugyanis a két falu közigazgatásilag egybe tartozik.

Part alatt hömbölgő **Lasztonya**. A falu meredek domb alatt található.

Gönczi már említi **Liczko-Vadamos** egyesített községről e népszájon forgó mesécskét. Azt mondták nekem: „Tessen csak meghallgatni a harangszót.” A liczkói harang azt kongatja: *Dombon van, dombon van.* A vadamosi e dicsekvésre csúfolódással felel: *Sáros Liczku, sáros Liczku.*

A tréfa megértéséhez hozzá tartozik annak az ismerete, hogy Liczko dombon fekszik és alatta terül el Vadamos. A göcseji ember még a természeti adottságokból is tréfát farag.

Kerettye községet fűrefutottnak csúfolják. A falu szép haragoszöld mezőség közepén fekszik.

Oltárc völgykatlanban fekszik így az „likba esett.”

Erdőhát falucskát rókalikas gúnynévvvel illetik. Azt beszélnek, hogy a bíró fia volt a falurossza. A bíró, hogy a fiútól megszabaduljon elcsalta vadászni és lelőtte. A holttestet pedig, hogy ne találják meg bedugta egy rókalikba. Azt is mondják Erdőhátról, hogy **Szentadorján** a borjújába tartja. Erdőhát dombon ül, alatta karéjosan terül el Szentadorján.

Csesztreget kövecsen csúszkálónak nevezi az itteni ember. A falu a Kerka kavicsos árterén épült.

A **bocföldei** bíró kisfiát megharapta a macska. Megharagudott a bíró a macskára, az összeset kikergette a faluból. Most meg elszaporodtak az egerek. Úgy segítettek magukon a bocföldek, hogy a kicsikókat bekötötték egerészni a kamarába.

Az **alsólendvaiak** húzó-vonó csúfnevet kaptak. Sok ügyvéd van Alsólendván. A göcseji pedig szeret pereskedni. Ha Lendvára megy, meghúzza a vállát a pénzestarisznya.

A lófejtő **dedesiekről** mulatságos történetet hallottam. Két dedesi polgár befogott a kocsiba, felmentek a hegyre borért. A hegyen kifogták az állatokat, abrakot adtak nekik, jőmaguk meg leültek bort kóstolni. Vizük nem volt a hegyen. Gondoltak egy merészet: borral kínálták a paripákat. „Ha embernek ízlik a ló is megihati.” Be is vedeltek a hegy levéből a fáradt állatok. Sőt be is csiptek **annyira**, hogy eszméletlenül leheveredtek a fa alá. Nem fognak azok többé szekeret húzni.

A mi két parasztunk megijedt, úgy látták, hogy megdöglöttek a lovak. Gondolták, hogy legalább a lóbőrt megmentik. Lenyúzták a lovaikat. Az állatokból lassan elszállt a borgóz, na meg a szokatlan öltöztetés sem volt inyűkre. Felugrottak és uccu a falu felé vágattak a paripák.

„Ne te ne” kátózott meglepetésében a két magyar. Ordítottak a szomszédoknak: „Ne bucsid (bocsátsd) Dedesnek, tered (tereld) Gosztolának, Az ne szaladjon a falu csúfjának.”

A **lentibeliokról** az a hír járja, hogy megették a lajtorjás verebet. (Göcsejben a gólyát lajtorjás verébnek hívják.)

Ilyen tréfás emberek laknak itt Göcsejben, Hetésben. Mindenkint megszólnak, még a legnagyobb urat is. Ha maguk között vannak, még szabadabban forgatják a nyelvüket. Nem mindenkinek nyílik ki a szívük és mond mesét az ajkuk. Engem hamar megkedveltek. *Alig pár nap után már beszéltem a zamatos tájszólásukat.* (Nem hiába göcseji nő volt a dajkám.) A hosszú borongós téli éjszakákon agyalják ki a furcsábbnál furcsább meséiket. Az őszi-tavaszi esőzések ideje alatt is meséléssel ütik agyon az időt. A talaj agyagos, olyankor nyakig járnak a sárban.

Sajnos én csak nyáron járhatok köztük. Télen még nem sikerült hosszabb időt ott töltenem. Nagyon megszerettem a göcsejieket. Kedvem volna a többi meséiket is összegyűjteni. Talán majd lassacskán sikerül a terveimet valóra is váltania.

Lispe községet üstbe fúródottnak mondják. A földrajzi helyzetét gúnyolják ki ezzel a göcsejiek. Lispe ugyanis völgykatlanban fekszik.

Mácsikfaszuló a **maróczyiak** gúny neve. Azt akarják ezzel kifejezésre jutatni, hogy a maróczyiak nagyon szeretik a mácsikot.

A **döme földieket** macskakergető vagy macskanyúzó csúfnévvel gúnyolják. Az odaválói ember gyűlöli a macskát és mind kizavarta őket a faluból.

Halott csaptató, **Iklód** község gúnyneve. Állítólag itt úgy temetkeznek, hogy a koporsóra láncot kötnek és a koporsót ökrökkel húztatják ki a temetőbe. (Én nem láttam.)

Hernyéket kígyó kergetéssel vádolta meg a huncfut göcseji ember. Az egyik nyár elején azt vették észre a hernyékik, hogy falujukban elszaporodtak a kígyók. Néhány embert meg is martak. Összeült a falusi tanács, hogy a kígyók elpusztítására valami okosat kitaláljon. Arra a bölcs elhatározásra jutottak, hogy összefogdoszták az összes himkígyókat, magtalanítják azokat és így sikerül megakadályozni a kígyók további szaporodását.

Mumor faluban sok a tímár. A bőrcserzéshez pedig gubacs kell. Ezért a mumoriak sok gubacsot termelnek. Ezt a gazdasági tényt is tréfálkozásra használják fel a göcsejiek: gubacsnevelőnek hívják a mumoriakat.

Törzsök-hömbölgető **Szentmihályfa** nevét érdekesen kapta. A faluban új iskolát építettek. az épületfát az erdőben teljesen elkészítették és így akarták a faluba vinni. De a fuvarpénzt sajnálták. Úgy akarták megspórolni, hogy a faluba vezető meredek hegyoldal lehempergették. Mire legurult a fa, mind-mind összetöredezett.

Lentikápolnáról az a hír járja, hogy mukucsot temettek. A bírónak volt egy kedves kelepájszmadara. (A mókusnak van ilyen kicsavarodott neve, mukucsnak is hívják.) A bíró kedvelte a kis állatot, játszott vele, dédelgette. Hamar megnőtt az állat és vágyódott a szegény pára a szabadság után. A nyomasztó bánkódásba bele is pusztult. Fájt ez a bírónak és nagy temetést rendeztetett a kis ugra-bugra állatkának. Tizenkét sirató asszonnyal sirattatta el, s a temetőben földeltette el az állatot. A szomszéd falubeliek azóta húzták rá a mukucstemető csúfnevet a lentikápolniaikra.

A göcseji paraszt minden falura mond valamit. Éles nyelvüket a **reznekiak** sem kerülhették el: hólagropogtató nevet kapott Reznek. A falu dobján kiszakadt a bőr. Disznóhólyagot húztak rá he-

lyette. A hólyagos dob csak tompán ropogott. Nem adott szép zenei hangot.

Pákán egy fabulázó öreg göcseji magyarral ismerkedtem meg. Kása József felett bizony eljárt már az idő, 82 esztendő volt. Azt ígérte az öreg, hogy télen összeírja a többi tréfás falucsúfoló adomákat. Előre figyelmeztettek, hogy ne hagyjam becsapni magam, ugyanis az öreg mindenkit megréfál. Vigyáztam és mégis sikerült neki.

Bizony alaposan beugratott az öreg. Megkért, hogy menjek át **Kisszigetre**, hisz kerékpáron könnyen tehetem. Azzal biztatott az öreg, hogy mire visszatérek eszébe jut majd valami mókás történet. „Kérdezem meg a bírót, mennyire vannak a bürüvel.” A feleletre ő roppant kíváncsi, mert a fia is ott dolgozik. Kuncogott az öreg a bajusza alatt. De én nem sejtettem semmit. Ilyen ígéretért akár **Egerszegig** elkerekeztem volna!

Elkerékpároztam. Jókedvűen bekopogtattam a bíróhoz. Épp az udvaron borozgatott a csendőrökkel. Engem is hellyel kínáltak. A göcseji ember nagyon vendégszerető. Borral szívesen kínál. Terem belőle elég. A muskotály finom, ebből kevés van, annál több a noha. Épp úgy megréfálja az embert ez a bor, mint a göcseji. Édeskés bor, egyik pohár invitálja a másikat. Ihatja az ember nem érez semmit amíg ül. De ha feláll nem viszik semerre a lábai, megbutul a bortól.

Mondom iddogáltunk. Aztán, hogy hosszú lére ne eresszem a szót, rátértem a jövetelem céljára. Megkérdeztem: „Bíró uram mennyire vannak a bürüvel? Elfutotta a vér a bíró szemeit. Az addig nyájas férfi dühödte bika módra rontott nekem. Csupán a csendőröknek köszönhetem, hogy most papír zizeg a tollam alatt.” Hó emberek hallottátok — bömbölte a bíró — még hogy illet?

Itt iszik a boromból és tulajdon házamban kérdezi a bürüt! De ezt a kiabálást már csak a kapuban hallottam. Az egyik zsandár markomba nyomta a gépemet.” Menjen kisasszony, ha kedves az élete, mert még minket is megvernek.

Pákán nagy hahotával fogadott a vén Kása János. „No most elmondok egy verset, abból megérti a kisasszony, miért fogadták oly berzenkedően a kisszigetiek. Ezt a tréfás történetet versben mesélte el az öreg. Valóságos csemege ez a történet a falujáróknak, azért tartogattam írásom végére. Címe:

A KISSZIGETI BÜRÜNYOJTÁS

Vajdahegedűmnek álljon meg zengése
S minden sarkanttyúm pengése
Most esik a kisszigeti bürünyójtás meséje
Addig legyünk csendben, míg leszen végezve.
Híres falu a Göcsejben Kissziget,
Rajta ma minden ember jót nevet.
Bírója volt híres s a kupaktanács,
Nem tudni Róluk jót, csak mást.
Kisszigetnek falujában valamikor egykoron
Füles Ábel volt a bíró azt még igen jól tudom.
Felesége volt neki jó nagy nyelvű
Czifra, szerette ha szólt a hegedű.
Nagy karimájú zsíros kalap volt a fején
Ő volt a faluban a legderekkabb legény,
Hej a csikos kabátjában hányta verte a fejét
Dómányát nem adta vóna hat ökörért.
Okos ember ökgigyelme nemis más,
Pergett nyelve mint a sipos furuglás
Hatvan éves esküdtek voltak mellette,
Koczi Ábel, Kofa Pál és Bus Tamás.
Aki Füles Ábel mellett mindent kitalált.
Gyűlést tartott a hármas kupaktanács,
Mert a Cserta vizén az átjáró bürü rossz.
Mely sok gyalogosnak veszedelmet is okoz.
Meg kell venni a depóban egy fenyőfa sudarat
Faragnak majd abból új gyalog bürü hidat.
Füles Ábel megvette a fenyőfa sudarat
De később észrevették, hogy rövid
A bíró rövidre vágatta egy kicsit
Desperált hát minden ember
Sírt-rit soká könnyezett
Ezen a megkurtított bürü felett.
Gyűlést tartott a hármas kupaktanács
Hadd jöjjön el a kovács és a kalapács.
Kisszigetnek falujában kovács mester Pók Gyula
Fujtatónak és sok kalapácsnak az ura.
Pók Gyulának szerszámait feltették egy kocsira

Kivitték a Cserta patakjának partjára.
Pók Gyula a bürü alá tüzet raka
S nagy kalapáccse kovácsola
Észrevették, hogy a bürü nem nyuli.
Ezért a Gyulának veszett el a becsületi.
Másodszor is gyűlésezett a tanács,
Volt is utánna nagy sürgés forgás.
Most ökröt, lovat kell a bürüre ráfogni
Majd a hidat ők fogják megnyújtani.
A bürünek az egyik végén a táltosok,
Másikon négy szilaj ökör mozogott.
Füles Ábel a bíró nagyot káromkodott,
„Csáli Hi,” s ostorával szépen pattogott
Nyúlott már a bürü egyre nőtt
De mivel erősebbek az ökrök,
Azért a lovakat rántották a Cserta vízbe,
Lett aztán nagy nevetés óbégatás izibe.
Ha kisszigeten szóba hozod a bürüt
Szűröd a faluból hamarosan kirepül,
S a bunkó cséphadaró kapanyél
Még a lányok kezében sem henyél.

Majdnem így jártam én az öreg Kása Jóska tréfája miatt, bizony könnyen kellemetlenségem támadhatott volna. Szerencsém, hogy a csendőrök épp ott voltak a bírónál, különben nem vittem volna el szárazon az irhámát. De most már fittyet hányok a kis kalandnak, örülök e kis versecskének. Ezért még többet is megkockáztattam volna.

Sok mindent meséltem el most az én Göcsejemről. Nem laknak ott rossz emberek csak jókedvűek és csintalanul tréfásak. Nem ostobábbak az ottani magyarok, mint a más vidéken lakók, sőt talán okosabbak, furfangosabbak. Hisz a humorhoz, az élcelődéshez **kis ész is szükséges.**

Megkedveltem azokat a göcseji gatyás parasztokat. Ott kerektem a virágos völgyeikben. A falvak templomainak, vagy haranglábjainak fénylő bádogteteje beletükrözte szemembe a csalogató napsugárt. Hajnalban hallgattam a csodás madárcsicsergést. Gyönyörködtem a dombokat megülő apró zsuppfedeles házakban. Mikor utazásom napján az utolsó estéli harangszót hallgattam, nyomasztó érzés súlyosodott a keblemre. Nagyon beleéltem magamat a lelkivilágukba. Nehezen váltam meg tőlük.
No de ha Isten segít visszamegyek még közéjük.

65-

